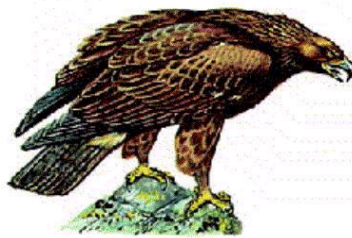

BEREDSKAPSPLAN MOT AKUTTE ROVVILTSKADER PÅ BEITEDYR OG TAMREIN I VANG KOMMUNE.

Innleiing:

Denne beredskapsplanen er utarbeid av Vang kommune, landbrukskontoret i samarbeid med Filefjell tamreinlag, Fram tamreinlag, Øye beitelag, Vang beitelag, Austvang beitelag og Høre beitelag og det kommunale skadefellingslag på bakgrunn av brev datert 05.06.00 frå Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelinga. Planen vart politisk behandla i kommunestyret 27. juni 2002

Føremål:

Hovudmålet med planen er å førebu og å gje føringar for når freda rovdyr gjer skade på beitedyr skal handterast. Beredskapsplanen avklarar dei viktigaste tilhøve ved iverksetjing av tiltak.

Dei viktigaste punkta er observering av døde eller skadde husdyr, rapportering og vurdering av skadesituasjonen, søknad om fellingsløyve og iverksetjing av skadefelling.

Område og organisering av beitebruken:

Planen gjeld for heile Vang kommune sitt areal, det vil seia ca.1500 km². Det er i alt 4 beitelag og 2 tamreinlag i kommunen. Primært er beredskapsplanen utarbeid med tanke på rovdyrangrep på sau, men skal også brukast om det blir problem i forhold til storfe, geit eller tamrein.

Sankelaga i Vang kommune:

BEITELAG	ANTALL MEDL.	ANTALL SAU SLEPT PÅ BEITE 2022	LEIAR I SANKELAG	TELEFON
Øye beitelag	7 m/sau	2453 (2503 i 2021)	Ivar Eltun	95231189
Vang beitelag	8 m/sau	1894 (1888 i 2021)	Inga Bøe	91194917
Austvang beitelag	12 m/sau	2256 (2227 i 2021)	Erik Andre Flaate Lien	93672783
Høre beitelag	5 m/sau	1064 (960 i 2021)	Jon Hålien	99699969
Totalt		7667 (7608 i 2021)		

Medlemmer i Syndin beitelag i Vestre Slidre, men gardane ligg i Vang kommune:

Reidar Thune	70 (79 i 2021)	91315147
Bjørn Olav Kjøs	96 (96 i 2021)	90925872

LAG	LEIAR	DYR PÅ BEITE	TELEFON
Fram tamreinlag	Hallgeir Opdal	Ca 3000	Tlf: 93005223
Filefjell tamreinlag	Asgrim Opdal	Ca 3000	Mob. 91605454

Beredskapsplanen er ein ståande rammeplan og den skal gjelde for eitt år fram til revidering før beitesesongen innen juni 2023 og eit evalueringsmøte oktober/november 2023. Planen omfattar og eventuell felling av rovvilt om vinteren når fellingsløyve er gjeve.

SKADESITUASJONEN

Gaupe:

Det har ikkje vore synsobservasjonar av gaupe i 2022. Ingen gaupe vart felt under kvotejakta. Vang ligg som ynglingssone for gaupe så det er og vanskeleg å få skadefelling på den.

Ørn:

Kongeørn gjer mest skade på tamrein. Omfaget av skade på rein har vore stort dei siste åra. Har vore observert mange kongeørn i tamreinsområda. Mange lam/ungsau i Skakadalen og i Rødalen er tapt som ein ein ikkje finn att, meiner at kongeørna er syndaren. Det vart påvist skade av kongeørn i Herredalen. Her var det og fleire tap av lam som ikkje vart funne. Vart sett kadaverhund for å å finne fleire kadaver men med utan resultat.

Jerv:

Jerven har gjort ein del skade på tamrein i kommunen gjennom åra. Det har vore synsobservasjonar i Filefjell og Slettefjell området. Statens Natur Oppsyn (SNO) driv sporing og dokumentasjon av jerv i fjellområda i Vang. Det vart meldt inn skade på kadaver av jerv ved Bygdin. Her vart det og sett inn kadaverhund, utan resultat av fleire funn.

Ulv:

Det har ikkje vore påvist skade av ulv i 2022. Og heller ikkje synsobservasjonar. Ulven vil nok koma meir og meir. Gudbrandsdalen har vore mykje plaga av ulv og fått fellingsløye.

Bjørn:

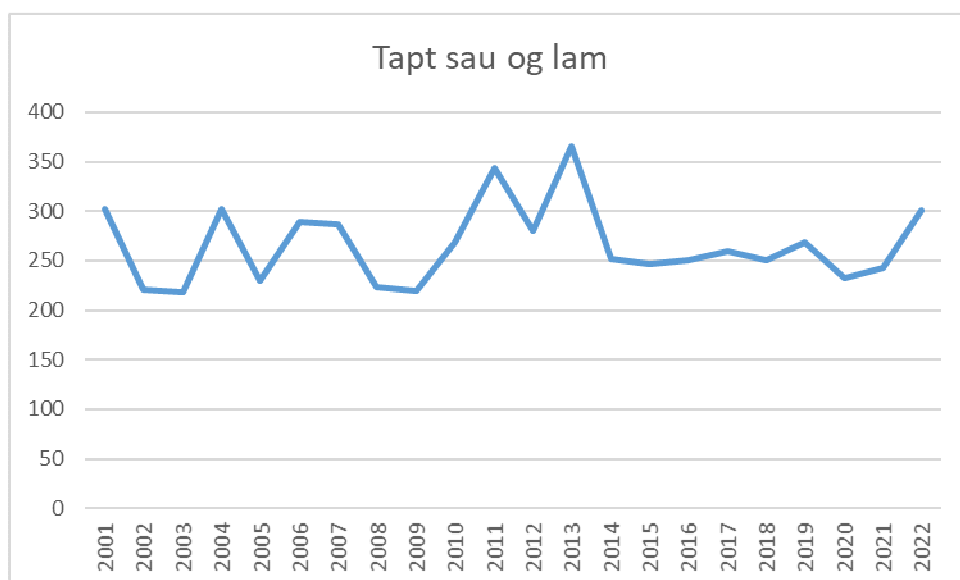
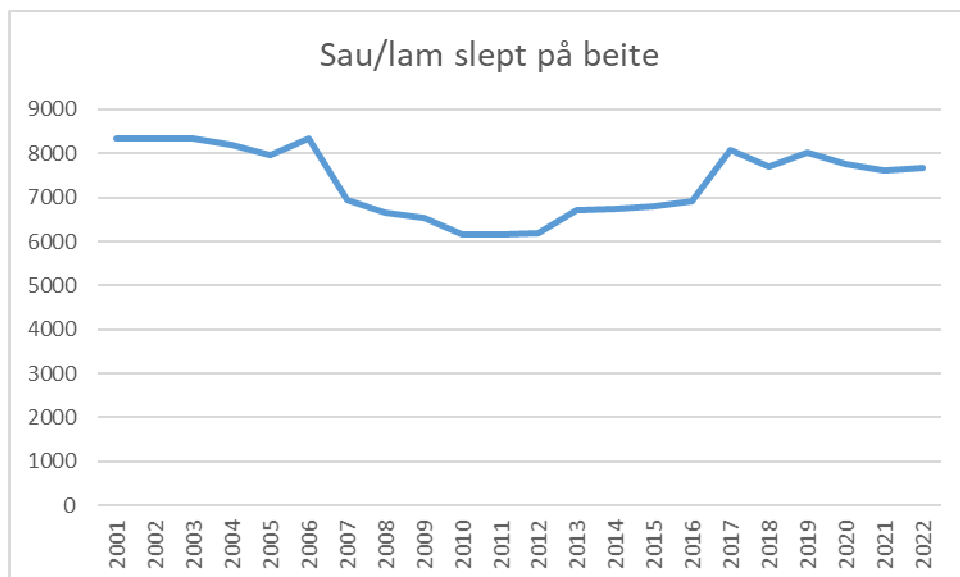
Ingen observasjonar av bjørn i 2022. Her og vil det nok koma streifdyr. Gudbrandsdalen har her og vore utsett for skade av bjørn.

Laushund:

Er eit aukande problem, men har ikkje vore noko alvorlege tilfelle i 2022. Austvang beitelag fekk laga plakater med logo frå Politiet og kommunen om båndtvang. Desse har fleire lagt merke til rundt i kommunen, men er fortsatt observert laushund i beitesesongen.

Statistikk over sau/lam slept og tapt i Vang:

Tal for 2 medl. som slepp ca 140 sau høyrer til beitelag i Vestre Slidre ligg ikkje inne i dette materialet.

	Søkt erstatning	Erstatta sau/lam	Antall søknader
2006	94	40	8
2007	130	61	12
2008	139	74	15
2009	56	22	5
2010	116	57	10
2011	183	123	9
2012	146	86	8
2013	164	85	10
2014	115	44	5
2015	111	51	5
2016	90	31	6
2017	91	28	5
2018	124	39	6
2019	66	17	2
2020	41	11	1

2021	93	35	3
2022	114	38	6

Tamrein	Søkt erstatning	Fått estatta
ÅR		
2008/2009	484	81
2009/2010	392	32
2010/2011	359	46
2011/2012	247	39
2012/2013	257	92
2013/2014	361	83
2014/2015	223	100
2015/2016	243	98
2016/2017	152	66
2017/2018	180	67
2018/2019	226	77
2019/2020	259	81
2020/2021	505	110
2021/2022	245	138

FOREBYGGANDE TILTAK MOT ROVVILSKADER:

I 2022 søkte Vang kommune for dei 4 beitelaga i kommunen om midlar til førebyggjande tiltak mot rovviltsskade (FKT-midlar). Kommunen fekk kr 15 000 for planlagt utvida tilsyn/overvaking og bruk av kadaverhund for kartleggje tapsårsak. Kr 5000 til kortvarig intensiv tilsyn ved akutt rovviltsskade i kombinasjon med bruk av kadaverhund og kr 5000 for kadaverhund- kurs. Tilsaman kr 25 000.

Austvang beitelag nytta tilskott til bruk av kadaverhund i samband med søk etter kadaver i området Heensfjellet og i august 2022 vart det sette inn kadaverhund ved dokumentert skade av jerv ved Bygdin/Bitihorn eit utlegg på kr 9035,75. Ein ser kor viktig det er å finne kadaver rask slik at ein kan få stadfeste kva skaden er. Målet er å kunne nytta midlane til bruk av kadaverhund spesielt i dei områda der det er mykje tap, og der det er vanskeleg å få dokumentert skade. Det er viktig at det blir gjort tiltak for at ein kan synleggjera behovet for midlane.

ORGANISERING OG BEREDSKAP VED KRISETILTAK.

Beitelag/beitelagsleiar:

- Husdyreigarane er i prinsippet ansvarleg for å gjera naudsynte tiltak for å redusere eller hindre skade/tap på dyra sine i utmark.
- Innafor kvart enkelt beitelag bør ein organisere tilsyn av beitedyr gjennom rullering. Minst eit av medlemmane bør gå tilsynsrunde i beiteområdet kvar dag.
- Det skal førast dagbok for tilsynet.
- Oppdaterte telefonlistar til ein kvar tid
- Varsle medlemmar ved evt rovviltsskade

Saueigar og andre:

- Høgt tilsynsnivå er viktig for tidleg avdekking og varsling av skade. Her har både saueigar, jeger, turgåarar og andre som ferdast i utmark eit ansvar for å kartleggje skadeomfang og skadegjerarar så tidleg som mogleg.
- Det skal rapporterast om det blir sett rovdyr i eit område til beitelaget.
- Gjennom organisert beitebruk har saueigarane tilsyn etter ein fastsett plan i beitetida.
- Det er viktig at kadaverfunn blir dokumentert i tidleg stadie og kontaktar SNO rovviltkontakten snarast.
- Ein ber om at saueigar/beitelag bruke kadaverhund for kartlegging av evt skadeomfang.

Kommunen:

- Bistå i arbeidet med å utarbeiding/rullering av beredskapsplanen.
- Organisere kommunalt fellingslag og kvalitetssikre medlemmar som inngår i det kommunale skadefellingslaget.
- Utarbeide arbeidskontrakt for kvar enkelt medlem i skadefellingslaget
- Oversende liste over medlemmar i det kommunale skadefellingslaget med namn, telefonnr og fødselsdato til Statsforvalteren innan 1.mai.
- Statsforvalteren oppfordrar kommunane til å ta inn disse vilkåra i arbeidskontrakten med det enkelte medlem av skadefellingslaget.
- Bistå med utforming av søknader om fellingsløyve og administrering av skadefellingsforsøket.
- Arbeide for finansiering av ulike tiltak.

Kommunalt skadefellingslag:

- Skadefellingslaget skal utøve fellingsforsøk i samband med iverksetjing av skadefellingsforsøk på bjørn, jerv, ulv og gaupe
- Fellingslaget består av 8 medlemmer godkjent av kommunen.
- Leiaren plukkar ut kven som skal vera med i fellingslaget og vel ut ein nestleiar.
- Det er ein forutsetning at alle medlemmer av jaktlaget har jakterfaring, godkjent jegerprøve (storviltprøve)
- Betalt jegeravgift og registert som lisensjegar jfr §15 i rovviltforskriften og godkjent inneverande år
- Ikkje har vore dømt eller ilagt forelegg, sikta eller kjent med at dei er under etterforsking for brot på naturmangfaldloven, viltloven eller våpenloven, eller forskrifter hjemla i disse.
- Leiaren syt for å få den kompetanse og opplæring som krevst for å vera med i fellingslaget. Fellingslaget samlast par gonger i året og har skytetrening, samt går igjennom regelverk og instruksar. Medlemmene pliktar å møte opp på 1 samling i året.
- Sette seg inn i lover og reglar
- Overhalde rapportplikt i henhold til rovviltforskrift §16
- Melde frå om endringar i fellingslaget til Statsforvalteren
- Alle medlemmene i jaktlaget skal ved eventuelle skadesituasjonar på beitedyr stille på kort varsel og delta etter avtalt godtgjersle pr dag
- Skadefellingslaga vil samarbeide med dei lokale fellingslaga i Valdreskommunane når det er spesielle behov.
- Fellingslaget blir sett opp på liste og levert til Statsforvalteren innan 1. mai.
- Sette seg godt inn i reglar for ettersøk/skadeskyting
- Kommunale fellingslag oppfordra til å bruke sporhund-ekvipasjene slik at dei får erfaring frå fellingsforsøk.

- Evt hundeførar må ha lisens
- Fellingslaget har eit budsjett kr 15 000 for 2023-

Statsforvalteren i Innlandet:

- Informere om ulike forhold knytt til rovviltsituasjonen i fylket og kommunen, herunder opplysningar som gjeld posisjonar for radiomerka dyr. (SMS-varsling)
- Bemanna beredskapstelefon 970 29 840
- Gje fellingsløyve som følgje av oppstått skadesituasjon.
Statsforvalteren har mynde til å behandle søknader om fellingsløyver i perioden 1. juni til 15. februar så lenge det føreligg ein kvote for betinget skadefelling for den aktuelle arten, jf. rovviltforskriften § 9 (for ulv fra 2. mai). Ut over dette er det Miljødirektoratet som er mynde. Fellingsvedtak og resultat av fellingsforsøk vil bli offentliggjort i Miljøvedtaksregisteret fortløpande
- Tildele ramme til det kommunale fellingslaget ved skadefellingsforsøk
- Utbetale tilskott til tilsyn, organisering og erstatningar.
- Statsforvalteren kan dispensere for bruk av laus på drevet halsende hunder i skadefelling på ulv.
- Statsforvalteren har anledning til å gje visse tillempringar for bruk av motorkjøretøy i skadefellingsoppdrag (utkjøring av mannskap, sjekk av spor, postering).
- Vera bindeledd til Miljødirektoratet.

Rovdyrutvalet:

Ordførar:	Vidar Eltun (leiar)
Frå saueneringa:	Ivar Eltun (Øye) og Erik Andre Flaate Lien (Austvang) Inga Bøe (Vang) og Jon Hålien (Høre)
Frå tamreinlaga:	Asgrim Opdal (Filefjell) Hallgeir Opdal (Fram)
Frå skadefellingslaget:	Ole Martin Jægersborg (leiar) og Lars Østby Hemsing (nestleiar)
Frå landbrukskontoret:	Wenche Søndrol (sekretær)

Søknad om fellingsløyve:

Søknad om felling av freda rovvilt som gjer skade på husdyr eller tamrein blir fremma gjennom kommunen og skal behandlast av Statsforvalteren (betinga fellingsløyve og søknad om skadefelling av gaupe) eller Miljødirektoratet (andre søknader).

Alle søknader skal stilast til Statsforvalteren som vil behandle eller ekspedere dei vidare til Miljødirektoratet for endeleg vedtak. Fylkesmannen skal bestrebe seg på ein rask behandling/ekspedering av søknader.

Opplysningar som bør vera med:

- Kven søker?
- Kva for kommune og område søknaden gjeld
- Kartfesta oversikt over kadaverfunn (totalt tal og kor mange som er vurdert av kyndig personell)
- Andre tap, observasjonar av morlause lam, søyer utan lam og liknande
- Tidsrom for oppstått skade, alder på kadaver
- Kor mange dyr på beite i området
- Tilsynsaktivitet og beredskap
- Eventuelle førebyggjande tiltak i områder som får offentleg støtte
- Om det er iverksett/vurdert akutte førebyggjande tiltak i staden for skadefelling

Moment i vurdering av søknad (totalvurdering):

- Bestandssituasjonen
- Skadeomfang
- Beiteområde
- Potensiale for vidare skader
- Andre moglege førebyggjande tiltak

Moment for vellykka felling:

- Tilstreккеleg tilsyn
- Søknaden vert sendt raskt
- Rask behandling av søknad om fellingsløyve
- Godt organisert jaktlag

Bruk av laus hund

Bruk av laus hund krev at kommunen har gitt dispensasjon fra bandtvangsbestemmelsene jf. hundeloven § 9. Det er viktig å merke seg at i ein del verneområder er det egne bestemmelser om bandtvang som kommunen ikke kan gje dispensasjon frå. Kommunen eller fellingsleiar må sørge for å avklare med beitelag og beitebrukere om det aksepteres bruk av laus hund i beiteområdene, herunder økonomisk ansvar dersom hunden skader bufe. I utgangspunktet er hundeigar ansvarleg i slike tilfeller. Det er ikkje nødvendig å innhente grunneiers tillatelse til å sleppe hund under skadefelling, jf. rovviltforskriften § 9.

Bruk av motorkjøretøy

Viltloven forbyr bruk av luftfartøy og motorkjøretøy, herunder bruk av helikopter og snøskuter, til forfølging og lokalisering av vilt. Det er heller ikkje løyve å løsne skott frå motorkjøretøy. Dersom det er nødvendig for å sikre en god måloppnåing, kan Statsforvalteren fråvike det generelle forbodet i skadefellingsløyva. I nokre tilfeller har Statsforvalteren gitt dispensasjon fra forbodet mot bruk av motorkjøretøy. Dette har vært knyttet til snøføre, og bruk av snøskuter til utkjøring av mannskap og for å fange opp spor dvs. registrere sporkryssninger, samt innringing for utsjekk av inn og ut-spor. Det er ikkje gjeve løyve til å bruke motorkjøretøy for å forfølge/jage, direkte jakte på eller avlive rovvilt. Statsforvalteren i Innlandet anser at det normalt ikkje vil være behov for å fravike forbodet på barmark, men vi vil kunne åpne for å kunne postere i bil ved fellingsforsøk på ulv på nærmere angitt vilkår dersom fellingslaget ber om dette. Vilråene vil være som følger:

- «Under transport skal våpen i bil være tomt for ammunisjon, og våpenet skal være nedpakket i futteral, bag eller veske.
- Motor og lys skal være avslått når bilen brukes til postering.
- Samtlige kjøretøy som blir benyttet til dette formål, skal ha godt synlig merking som tydelig informerer om at fellingsforsøk pågår, og at kjøretøyet og de som benytter seg av det deltar i fellingsforsøket.
- Fellingslaget skal ta alle nødvendige forholdsregler for å ivareta allmennhetens sikkerhet i forbindelse med bruk av bil til postering under fellingsforsøket»

I samband med gjennomføring av fellingsforsøk kan det være behov for hjelp og samarbeid med dyreeiere og andre. Skadefellingsleiar må vurdere omfanget av slikt samarbeid og sikkerheit ved gjennomføring av fellingsforsøk.

Beredskapsområder:

Kvart beitelag bør finne aktuelle inngjerde beiteområder som ein kan samle dyr der det skulle oppstå akutt rovviltsskade.

Godtgjersle til kommunale fellingslaget:

§ 9a. Godtgjøring ved fellingsforsøk i rovviltforskriften

Der forsøk på skadefelling utføres av kommunalt/interkommunalt oppnevnt fellingslag, kan kommunen utbetale godtgjøring til fellingslaget for den tid som er benyttet til fellingsforsøk. Deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. § 15.

Utbetalingen skjer på grunnlag av satser fastsatt av Miljøverndepartementet samt rapport fra fellingsleder om fellingsforsøket og den tid som er benyttet. Utbetalingen må ikke overskride de rammer som fremgår av fylkesmannens vedtak om felling. Fylkesmannen yter etter søknad tilskudd til kommunen til dekning av godtgjøring utbetalt etter vilkårene over."

Fellingsforsøk blir godtgjort etter timeliste, max kr 1600 pr. døgn pr registrert lisensjeger. Kommunen skal fungere som regnskapsførende enhet for fellingslaget. Utbetalingene må ikke overskride den økonomiske rammen som framgår av Fylkesmannens vedtak om felling.

Naudvergeretten:

Naudvergeretten er heimla i Viltloven § 11, og dei to viktigaste ledda er: "Vilt kan felles uten hensyn til fredning når felling må ansees påkrevet for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person".

"På samme måte kan eieren, eller noen som opptrer på eierens vegne, felle vilt under direkte angrep på bufe eller tamrein."

Dersom andre enn dyreeigar har tilsyn med dyra, må dyreeigar skriva fullmakt til vedkomande før han kan bruke naudvergeretten på vegne av dyreeigar.

Rovviltkontakten:

Per Ivar Stensæter 2930 BAGN,

tlf. 907 84 742

Stein Olav Windingstad, Bygdinvegen 1896 2943 ROGNE

tlf. 957 09 933

Kadaverhundekvipasje i Valdres

Desse skal brukast ved akutte situasjoner eller ved ordinært tilsyn. Dyreigar/Beitelag må avtale i forkant for avlønning.

Morten Steinsrud- Rogne

Mobil: 913 24 103

Sporhund ekvipasjer i Oppland:

Turid Hovland – Gran,

mob: 481 96 364

Elise Lyftingsmo, Lesja

mob: 909 69 804

Jacob Grothe- Lesja

mob: 911 97 675

Ingebjørg Jenssveen, Nord-Fron

mob: 416 44 625

Statens Naturoppsyn (SNO):

SNO regionalt rovviltansvarleg Ole Knut Steinset 2890 ETNEDAL tlf. 464 48 657

SNO har ansvaret for å samordne verksemda til rovviltkontakta og forestå dokumentasjon i samband med erstatningsoppgjeret. SNO skal vidare ha ansvaret for oppfølging av tildelt fellingsløyver.

Finansieringsplan:

Det forventast at overordna myndigheiter stiller nødvendig midlar til disposisjon som fullt ut dekker alle utgifter og kostnader dyreeigar, grunneigar, medlemmer av tilsyn- og fellingslag, skadefellingsleiar, beredskapsansvarleg og kommunen har. Dette gjeld også administrering av beredskapsplanen, beredskapen og arbeidet ute i krisesituasjonar. Samtidig forventast det at når næringa og kommunen har lagt plan for arbeidet, må myndigheitene stille midlar til disposisjon raskt.

Miljødirektoratet skal kompensere for desse kostnadene gjennom ekstra tildelingar. Dersom ikkje dette er mogleg, må fylkesmannen gje tilsagn om bruk av midlar. Statsforvalteren gjev ei rammetilsagn ved skadefellingsløyve og utgifter blir refundert etter oppgåve frå kommunen. Det kan vera nødvendig med kommunal forskottering av lønnsutgifter til tilsyns- og fellingslaget, fellingsleiar og beredskapsansvarleg.

Fylkesmannen kan yte tilskott av varierende storleik til organiserte beitelag til ved ekstra tilsyn ved skadefellingsløyve.

Plan for gjennomføring av felling av rovvilt som det er gjeve fellingsløyve til på vinterstid.

Beredskapsplanen gjelder fram til ny rullering slik at det kan setjast inn tilstrekkeleg trykk på myndigheitene for å gje fellingsløyver om hausten slik at skadedyr lett kan takast ut. Effektivt uttak av skadegjerarar må i hovudsak skje på sporsnø ved kvotefelling og lisensjakt.

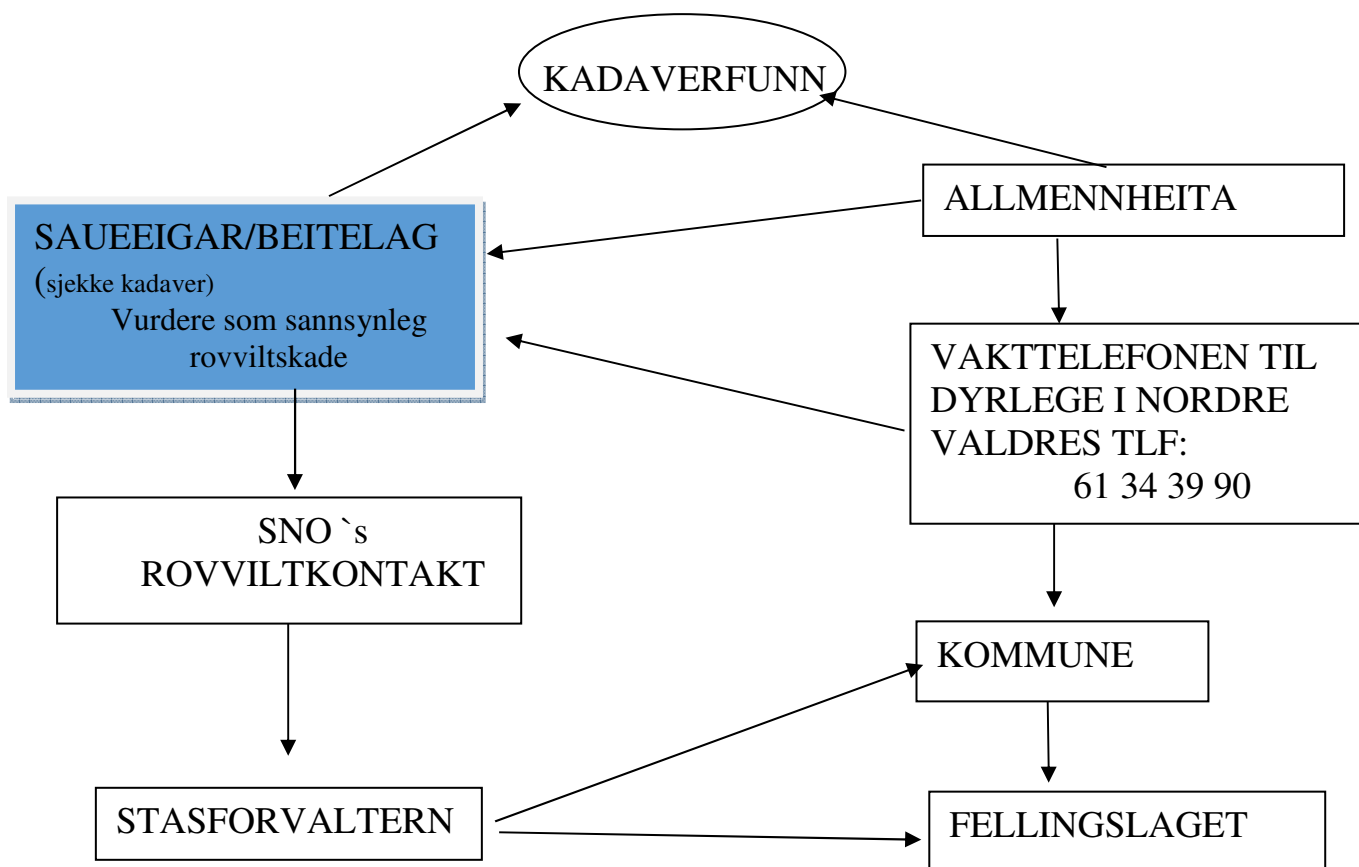
Revidering av planen:

Beredskapsplanen reviderast kvart år av for å dra nytte av fjorårets erfaringar. Revisjon blir gjort av rovviltutvalet. Aktuelle forhold som er tema ved revisjon:

- Oppsummering av fjorårets erfaringar
- Nye lovbestemmelsar
- Bemanningssituasjonen til tilsyn- og fellingslaget
- Finansieringsbehov

Beredskapsplan mot akutte rovviltskader på beitedyr og tamrein i Vang kommune vart vedteke i kommunestyret 27. juni 2002.

VARSLINGSPLAN FOR ROVVILTSKADE I VANG KOMMUNE

1) Kadaverfunn.

Det er skilt/oppslag i turområder i kommunen med tlfnr. til vakthavende dyrlege som er døgnbetjent telefon. Disse har lister med kontaktpersoner i dei ulike beitelaga.

Dersom privatpersoner finner kadaver, blir beitelaga varsla via dette nummeret. Saueier/ kontaktperson i beitelag sjekker opp kadaveret. Dersom det vurderes som sannsynlig at det har vært rovvilt som er skadegjerar, varsler saueier/beitelag SNO`s Rovviltkontakt og kommunen.

2)Kommunen.

Kommunen ringer/skriver søknad om fellingsløyve og mailer Statsforvaltern snarast. Kommunen varsler leiaren av fellingslaget om at søknad om fellingsløyve er sendt, slik at fellingslaget kan "forhåndsorganiseres". Fellingsleiar er pressekontakt. Pressekontakten tar seg så av samtlige pressehenvendelser om saken.

3)Rovviltkontakt, SNO

Rovviltkontakten vil etter å ha undersøkt kadaver avgi rapport til Statsforvalteren. Statsforevalteren legger så denne til grunn for behandling av kommunens søknad om fellingsløyve.

4) Statsforvalteren

Dersom fellingsløyve blir gjeve, kontaktar Statsforevalteren kommunen.